

T A Ş P I N A R

G. H. P.
AFYON HALKEVİ
Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

İnkılap Yörüyor.

Ağaç Sevgisi ve Ormanlar.

Ulu Cami.

Bir Fetva ve Bir Hatıra.

Afyonda Söylenen Türküler.

Adanalı Ziyadan Parçalar.

Eski zamanlarda Afyonda yaşayış.

Şehir Notları.

Şefik Görkay.

İsmail Eraslan.

Süleyman Gönçer.

Süleyman Sırrı Üçer.

Haluk Mümtaz.

Bekir Sıtkı Sencer.

Edip Âli Gökpinar.

.....

SAYI: 53.

29 - MART - 1937.

15/4/1937

1 Cümhuriyet ve devrimin anlam ve yapımı hakkındaki yazılarla, mahalli tetkiklere ve Halkevlerinin giderine uygun yazılara dergimizin sayfaları minnetle açıktır.

2 Münevver gençlerimizin vatanî ve ulusal mevzulara, memleket ve tabiat gözelliklerine ait yazıları için dergimizde yer ayırdık, ilgilerini ve yazılarını memnuniyetle bekleriz.

Yazı İşleri Direktörü:

Edip Ali Gökpınar.

OSMAN FEPİT SAĞLAMIN
TÜRK TARİH KURUMU'NA
ARMAĞANIDIR

TASPINAR

CİLT : 5.

SAYI : 53.

Afyon Halkevi Tarafından
Her ayın ondokuzunda çıkarılır.

İdare Yeri : Afyon Halkevi

29 - Mart - 1937

İnkılap Yörüyor.

Şefik Görkay.

Bütün bir milletin büyük ve önüne geçilmez bir hamlesi ile başlayan Türk inkılabı, başladığı günden bu güne kadar, gün geçtikçe hızını ve şumulünü artırarak inkişaf etti. Bir inkılâbın ruhlarda yarattığı yapıcılık kudreti ile gönllerde doğurduğu büyük neş'e sona ermeden diğer bir inkılâbın hazzını ve sevincini bütün büyüklüğü ile duyduk. Karakteristik vasıflarını tamamen muhafaza ederek Türk inkılâbı yörüyor.

Bizi neş'e sermestisine değil, fakat iş yapmak kudreti ile teçhiz ederek şuurlu bir sevince ve çalışma imkânlarına eriştiren inkılâplar, bir birini kovaladıkça yeni alanlarda koşmak ve yeni işler yapmak iştia-
kı ile, milletin iradesini yüksek şahsiyetinde toplıyan büyük iradenin daima yeni işaretlerine bakıyoruz.

Siyasî, idarî ve içtimaî bir çok başarılı işlerden ve inkılâplardan sonra bu gün, yine büyük şefin işaretleri ile, yeni ve büyük bir inkılâbın başarılmış arifesindeyiz. Köy kalkınması ve Ziraî inkılap.

Bu güne kadar bir bilgi işi olmaktan ziyade bir görenek işi sayılan ziraat işlerimiz, bu güne kadar dertleri ve hastalıkları üzerinde kâfi derecede durulmiyan köy işlerimiz, artık bu günün icaplarına ve Türk içtimaî bünyesine en uygun bir şekilde halledilmek üzere son ve temelli adımlar atılmıştır.

Ziraî kombinalar yapıldıktan sonra artık karasabanı, fes ve püs-kül gibi, müzelerde görecegiz.

Köy eğitim ve öğretimi de, bu güne kadar Hakim olan düşünceden başka ve yeni bir düşünüşe istinat eden esasları taşımaktadır. Bun -

AĞAÇ SEVGİSİ VE ORMANLAR.

Orman Fakültesi : İsmail Eraslan.

Ağaç tabiatın en şirin bir uzvu , en güzel , en bedîi manzaralarından yaratan bir varlıktır . İnsanlarda en hassas gönülleri , en içli kalpleri yaratan yine bu varlıktır . Senelerden beri insanlarda uyardığı hassasiyetle binlerce şair bunu tasvir etmiş , bugün hâlâ sıcaklığını muhafaza eden ve zevkle okunan şiirler vücûde getirilmesinde amil olmuştur .

İlk insan hayata gözünü açtığı zaman , kendisini ağaç topluluklarının teşkilettiği orman içerisinde bulmuştur . Orman , ona kendisini sinesinde saklayan , koruyan , ve onu besleyen ilk müşfik anne olmuştur . İşte insanla ağaç arasında bu sevgi , daha hayatın en ibtidai zamanında birbirine karışmıştır .

Fakat buna mukabil yeyeceğini , geyeceğini ; her türlü ihtiyaçlarını cömert bir şekilde temin eden bu ağaç topluluklarının en büyük tahribkâri insanlar olmuştur .” İnsan en çok sevdiğinin en büyük düşmanıdır .” Sözü bu hadise çok kuvvetle isbat eder . Bilhassa ilk zamanlarda kültür seviyesi itibarile aşağı olan bu insanlar ziraat için lüzumlu olan aletleri , barınmak için lâzım olan ev malzemesini ormandan temin maksadile , pek merhametsiz bir şekilde , geleceği düşünmeyerek , var kuvvetile bu ağaç topluluklarını mahve devam etmişlerdir . Bununla kalmayarak ba’zan dar olan ziraat arazisini genişletmek çok münbit olan orman topraklarından istifade etmek maksadile

dan sonra okuyan köylü yalnız askere giden oğluna ve ya kardeşine bir mektup yazmak ve yahut gelen bir mektubu okumak için okuma öğrenmiyecektir . Köylü bilgiye dayanarak ve günün ihtiyaçlarını anliyerek istihsalini artırmak için okuyacaktır . Köylü ortaçağ yaşayışından kurtularak bu günün yaşayışına intibak etmek için terbiye edilecektir .

Bu keyfiyet ziraî bünyemizde olduğu kadar içtimaî bünyemizde de Büyük inkişaflar gösterecek büyük bir inkılâp olacaktır .

ağaçları şoursuzca devirmiş , tabiatın güzel ve şirin manzarasının kara topraklar haline girmesine sebep olmuşlardır .

Ağaçlar ve bilhassa bunların teşkil etmiş olduğu ormanlar suyu tutmak , suyun akmasını yerini altında ve üstünde tanzim etmekde büyük rol oynarlar . Sert ve şiddetle inen yağmur damlaları ağaç yapraklarının sathına çarparak sür’atleri azalır . Sonra ağır ağır aşağı inerler .

Orman toprakları çok yumşak olduklarından derhal suyu emerler , onları köklerinin arasında kaybederek vahşi ve sert akışlı suların hasıl olmasına meydan vermezler . İşte düşen yağmurlar dağlardaki ormanlar vasıtasıyla zaptedilmiş olurlar .

Fakat bu ormanlar tahrip edilerek ortadan kalkınca , yağın yağmurlarla bu dağların üzerindeki topraklar yıkanarak , akan sularla uzaklara kadar gidiyor ve dağlar çıplak kayalardan ibaret kalıyor . düşen yağmurlar husule geldikleri bulutun irtifama göre muayyen bir şiddetle düşerek , kendisine mahsus küçük çukurlar açar . Arazi meyilli olduğu için süratle inerler . Husule gelen çukurlardaki suların birleşmesiyle büyük sellere ve netice itibarile büyük tuğyanlara sebebiyet verirler .

Bu tuğyanlar önlerine gelen hertürlü maniaları aşarak ilerler geçtikleri ziraat arazisini birdaha ekilmiyecek ve istifade edilmeyecek bir hale sokarlar .

O halde bir vatandaşın baltasını kaldırıp bir ağacın hayatını yok etmek isterken ; bir ağacın yetişmesi için tabiatın senelerden beri yaptığı gayreti insanların çektiği , ve bu ağacın ortadan kalkması ile vatandaşlara doğacak yürekler sızlatan felaketleri düşünerek ve bu ağaca lüzümsüz yere el değerken , hayatına kıyarken ne büyük hata ettiğini düşünmek gerektir .

Bütün tabii felaketlerin önüne geçmek için böyle araziye ağaçlamakdan başka hiç bir modern ve kati bir tedbir bulmak imkânı yoktur . Bu da , ancak ağaç sevgisinin ağaç şefkatinin içimizde yerleşmesiyle kök salmasıyla kabil ola bilir .

Ulu Cami

Süleyman Gönçer.

Bu yazımızda Afyonumuzun en eski ve en değerli bir mimarî eserini inceleyeceğiz . Afyon karahisarın ilk kurulduğu, Kale ile Hıdırlık arasındaki bölgesinde ve aşağı kalenin hemen önünde yapılan bu eser Ulu Camidir. Adından da anlaşılacağı üzere şehrin en geniş camisidir.

Mimarlık, tarih ve san'at bakımlarından pek değerli belgeleri ve özelliği bulunan bu eserin tam değerini anlatabilmek benim gücümün yetişemeyeceği bir şeydir. Bu yazımla ancak değerli mimar ve san'at-kârlarımız arasında ilgi uyarır ve inceden inceye gözden geçirilmesine sebep olursam çok sevineceğim.

Caminin mimarî değeri - Cami; dıştan uzun dört köşe toprak dam, dört duvar ve bir tuğla minareden ibaret görünür. (Resim : 1)

Çok geniş olan toprak damı kırk ağaç direk çekmektedir. (plânına bakınız.)

Çok geniş bir sahayı örtebilmek için seçilen bu mimarî biçim, Selçuk çağının pek az örnek verdiği özel bir mimarî biçimdir. Onun mimarî değerini artıran daha çok ağaç işçiliğidir. Kırk ağaç direk başlarına kaplanan parçalarla hemen hemen birbirlerine benzemeyen çeşit direk başlıkları yaratılmıştır. Direk başlıklarına bindirilen kalın kirişler kuzeyden güneye uzanmakta büyük damı örten yuvalamaları taşımaktadırlar.

Damın ortasından açılan genişçe bir fener pençerelere uzak kalan kısmı aydınlatmaktadır. (Resim 2 ve 3) . En arka direklerle duvar arasında yapılan ahşap ve iki katlı son cemaat ve kadınlar yerini ağaç işçiliğin güzel bir örneği olarak gösterebiliriz. Ne yazık ki bu kısmın birazı harap olmuştur. Mihrab; mermerdir. Çok ince oyma süslerini görmek için iyi dikkat ister. Acemi ve kıymet bilmez bir boyacı eli bu değerli taş işçiliğini bizden saklamış, esere kalın ve çiğ bir boya tabakası sürmüştür. (Resim 4) Minber yenidir. Herhalde bakımsızlık yüzünden eskimiş veya tahrip edilmiş olan eski minberin ne biçim bir

san'at eseri olduğunu elimizde kalan iki kanat kapısı meydana koymaktadır. (Resim 5) resme dikkatle bakınca kaybedilen kıymet göz önünde canlanır.

Minare; Selçuk tarzında tuğladır. Hemen bütün Selçuk minarelerinde olduğu gibi yeşil ve lâcüvert mineli tuğlalarla satrançvari süslüdür .

Kazan ve alem kısımları yenilenmiştir. Görülüyor ki devrine has güzellikleri içinde saklıyan cami doğuya, batıya, kuzeye açılan üç kapı ile şarımızın en değerli bir abidesidir .

Tarihî değeri - Afyonda bundan daha eski bir bina hemen yok gibidir. Kırk ağaç direk ve bütün ahşap kısımlar şarın güneyini kaplıyan Hıdırlıktaki çam ormanlarından kesilmiş olduğu söylenir. Bu gün buralarda değil orman, bir çam fidanı bile yoktur.

Cami minber kapaklarında, mihrab'da ve güney kapısı üzerinde bulunan üç önemli kitabe ile tarih bakımından çok büyük bir değer kazanmıştır. Eski minberin elimizde kalan süslü kapaklarında görülen bir satırlık yazı bize caminin ne zaman ve kim tarafından yapıldığını haber vermektedir. Yazı aynen şöyledir:

I — Âmele Emir Hac Bey en-necca(r) fi Gurrei Rebiul-evvel sene ehadi sū sittemie.

Bu yazıya göre minber kapağını ve şüphesiz camiye de « 671 » göç yılında (1272 Doğum yılı) Dülger Emir Hac Bey yapmıştır. Büyük san'atkâr; burada kendisini yalnız (neccar) dülger olarak göstermektedir. Biz üstadı caminin mimarı tanımak ve tanıtmak isteriz. Bu çağlarda bu gibi san'at adamlarının hayatlarını yazmadıklarından Emir Hac bey hakkında bir şey bilmiyoruz . Selçuknâmelerde ve Uluborlu çarşı camisi kitabesinde Emir Hac bey isimlerine rast gelinmiş isede san'atkâr ile ilgileri olup olmadığı belli değildir.

Caminin kimin parası ve buyruğu ile yapıldığı da belli değildir. Bunu aşağıda tahmin etmeye çalışacağız.

Mihrabı süsleyen Ayetel - Kürsî'nin sonunda bulunan şu yazı çok meraklıdır.

I — Fi zamanı Şirret-ül - âbdüz - zaîf Ali bey bin Sivastos ketebuhu el - âbdul - fakir Hacı Murat bin Mahmut

Şirret yâni eşkiyadan Ali Bey zamanını işaret eden bu yazı büyük bir cesareti medeniye eseridir. Devlet otoritesine karşı gelen Ali Beyi bütün Selçuknâmeler - bilhassa İbni Bibi - bize tanıtıyor :

Selçuk devletinin başına büyük bir gaile açan Karaman oğullarının isyan hareketleri önlerine düşürdükleri cimri tarikatından bir ser-seri dolayısı ile tarihlere Cimri vak'ası deye"geçmiştir. Bu vak'a sırasında Denizli'de uç beyi bulunan Fahrettin Sivastos'un oğlu Ali bey; Sahib Atanın iki oğlu Emir Taceddin Hüseyin ve Nusretüttin Hasan'ın yardıma çağırılmalarına kulak asmamış ve Cimrinin te'dibine yardım-dan kaçmıştı. Sahib Ata Farettin Ali İlhanilerin yardımı ile Karaman oğullarını ve biraz sonra da Cimri serserisini ortadan kaldırdıktan sonra Sultan ile birlikte Denizli yolunu tuttuğunu gören Denizli halkı Ali beyin yüzünden kan dökülmesine mani olmak için onu tutup Ulu-borluda Sahib'e teslim ettiler. Böylece kan dökülmeden elde edilen Ali Bey Afyon Kalesine getirilip zindana atıldı. Burada korkusundan öldü. İşte bu kitabede adı geçen Ali Boy budur. Cimri vak'ası ve Ali Beyin Afyon (Karahisarı Devle) Kalesinde zindana atıldığı tarih 676-678 Göç yılı (1277 - 1279 Doğum yılı) dır. Bundan anlaşılır ki Mih-rabı Ayetel - Kürsî ile süsleyen ve bu tarihî kaydı yazan Hattat Hacı Murat bin Mahmut Caminin süslenmesini bu tarihlerde bitir-miştir. (Resim 6)

Caminin yapılışı ve süslenişi tarihleri belli olunca kimin parası ve buyruğu ile yapıldığını tahmin etmek güç olmaz :

Bu tarihlarda Karahisara Sahib Ata Fahrettin Alinin iki oğlundan birinin Serleşker (İlbay) olarak gönderildiği ve Cimri üzerine buradan asker toplanarak gidildiğini biliyoruz. Benim tahminime göre burada Serleşker (İlbay) olan büyük oğlu Emir Nusretüttin Ha-sandır . Ve Ulucamiye onun parası ile başlanmıştır. Sahibin iki oğlu Cimri vak'asında şehit olunca yerine Emir Hasanın oğlu Şemsettin Mehmet Serleşker oldu. Şüphesiz yarım kalan cami bunun tarafın-dan ikmal ettirildi.

Bunun böyle olduğunu daha çok kuvvetlendiren tarihî vesika caminin doğu kapısı üzerindeki onarım kitâbesidir. (Resim 7) Beş satır olan bu çok önemli kitabe aynen şöyledir :

- 1 — İnnema ye'mürü mesacid-allahü men âmene bil-lâhi
vel-yevm-ül-ahir
- 2 — Vefeka bi-imareti hazel-mescid-ül-cami el-abdül-muhtac
- 3 — İlâ rahmet-ullahi teâlâ Mugisüddin Emir İsa
- 4 — İbn-ül-merhum Muzaffereddin fi eyyamı Devletül-mevlel-
muazzam sülâletül-vüzeraül-ızam
- 5 — Nusretütdevlete ved-din Ahmet eâzzel-lahü ensare fi
tarih Muharrem sene isna ve erbaine ve seb'amie

Bunda Caminin Nusretüddin Ahmmet Beyin zamanında Muzaffe-rud-Devle Beyin oğlu Emir Muğisüddin İsa bey tarafından 742 göç (1341 Doğum) yılında onartıldığı yazılıdır .

Afyonda Selçuk devletinin bir çok derebeyliklere ayrıldığı sırada serleşker iken erginliğini ilân eden Büyük Selçuk veziri Sahib Ata evlatlarından Ahmet bey ve onun veziri mesabesinde bulunan am-cası oğlu Emir İsa Bey gibi Afyonun tarihinde önemli birer mevkii bulunan iki isim taşıması itibarile bu kitabe eşsiz bir kıymeti haizdir.

Ahmet Bey Selçuk devletine son demlerine kadar sadık kalmış ve İlhanilerin büyük veziri Emir Çobana itaat etmiş ise de onun oğlu ve Anadolu valisi olan Demirtaş Beyin idaresini tanımamıştır . Demirtaş Beyin üzerine büyük bir kuvvetle gelmesini soğuk kanlılıkla karşıla-mış Karahisarı Devle kalesinde onun ordusuna karşı uzun zaman da-yanmıştır. Kaleye karşı bir şey becermiyen Demirtaş çekilip gidince ülkesini genişleten ve bin kadar köyü idaresine geçiren Ahmet Bey Kaynatası Germiyan sultanı Yakup Çelebi sayesinde ömrünün son demlerine kadar karahisarda hükümlan olmuştur . İşte bu sırada emir bulunan İsa bey dedelerinin yaptırdığı camilerini onartmış ve bu çok kıymetli tarihî kitabeyi koydurmuştur .

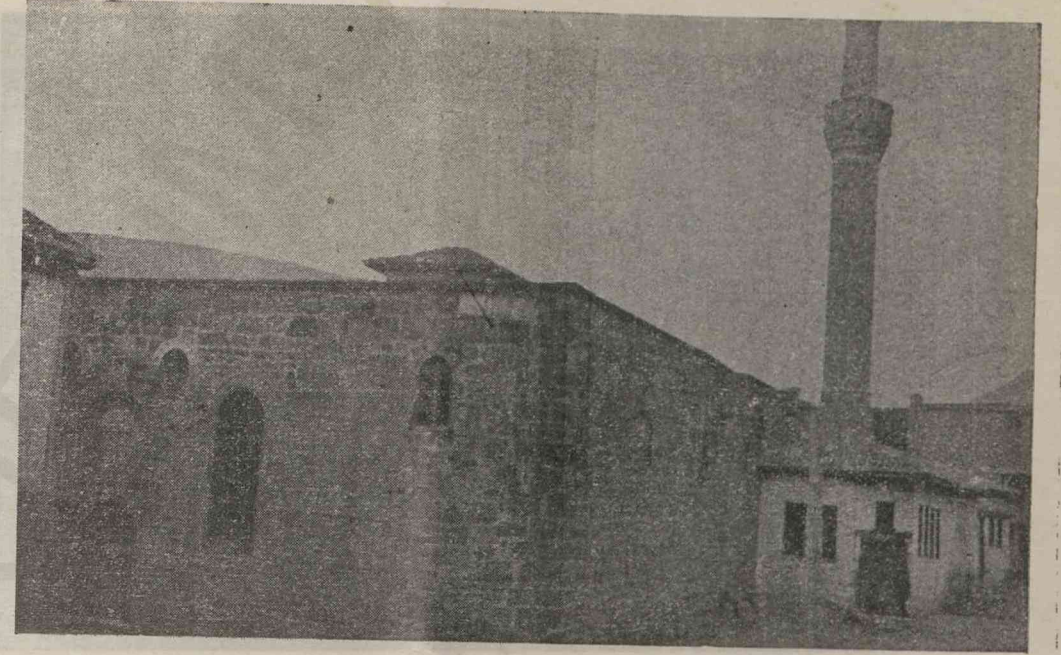
Caminin san'at değeri - Güzel san'atlar bakımından da incelen-mesi pek yerinde olur. Cami bütün selçuk eserlerinde olduğu gibi oyma ve boya ile ince süslerle ve yazılarla pek bol bir surette süslenmiş ol-duğu anlaşılıyor. Kapı, minber gibi tahta kısımların en ince oyma süs-lerle bezenmiş olduğuna elde kalan minber kapakları en kuvvetli delildir.

Tavan kirişleri ve direk başlıkları ise bin bir renk ile ve güzel

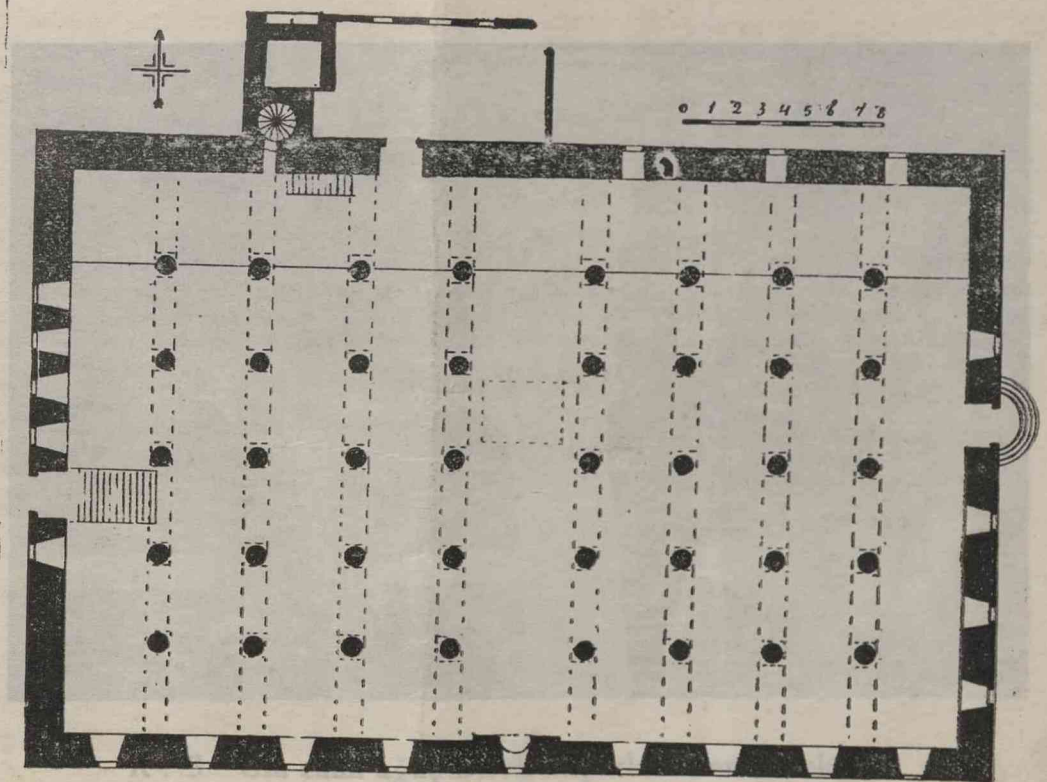
çerçeveler arasında güzel yazılarla süslenmiştir. Camiyi baştan başa süsleyen ve yazılarını yazan Hattat Hacı Murat bin Mahmudu burada saygı ile anmalıyız. (1) Sayın ustad Mihrabı ayetel-kürsî ile süslediği gibi bütün direk başlıklarını ve direk aralarına uzanan kirişleri bir başdan bir başa bütün Kur'anı yazarak ve Yazılarına bin bir renkten ördüğü çiçek filiz ve yapraklardan ibaret ince Türk zevkini gösteren örneklerden çerçiveler yaparak süslemiştir. Ah! zaman denilen ejder ve sonradan başliyan duygusuzluk bu çok ince işlerden bize ancak döküntüler bırakmıştır. Tavana şöylece mihlanan iki üç tahta parçası ile en arkada kadınlar yerinde badana ve boya saldırışından kurtulabilmiş bir kaç direk başlığı insanı hayret ve sızı içinde bırakıyor. Bununla beraber kalan bir kaç örneği olsun sakliya bilmek ve san'at gözü ve gücü ile inceden inceye tetkik ve kopya edebilmek çok yerinde olacaktır.

Mimarlık, tarih ve san'at bakımlarından gözden geçirdiğimiz bu çok kıymetli anıtmıza Urayımız gereken değeri vermiş yanlarının açılması ve caminin bir tarafının park haline getirilmesini yeni şehir haritasında tesbit ettirmiştir. Evkaf dayrası tarafından da gereken değer verilir bakımı artırılırsa ne eyi.....

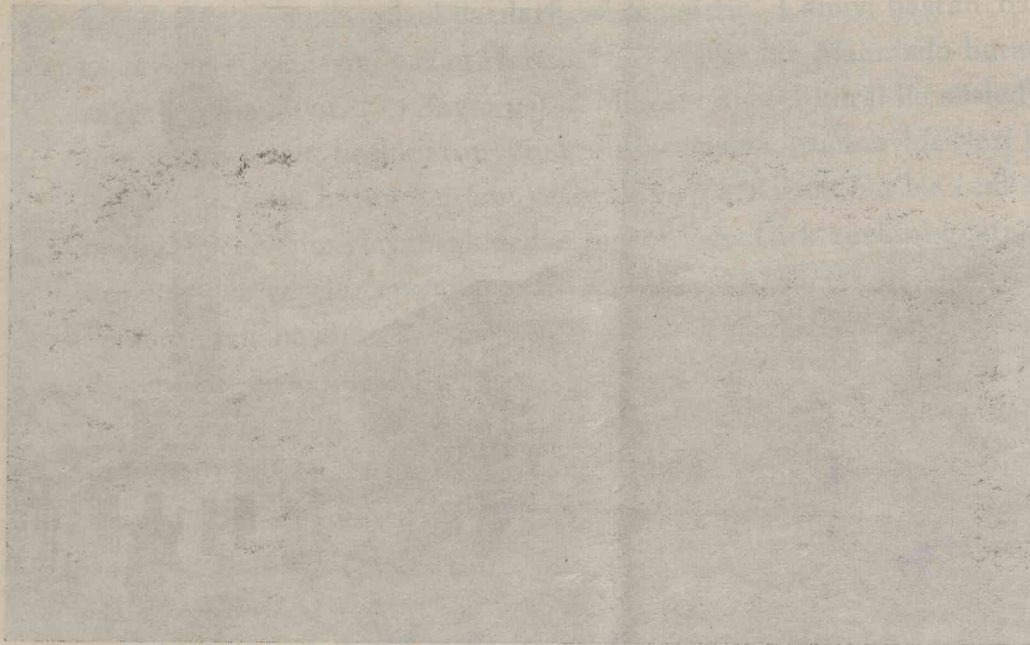
(1) Afyonumuzun Güzel san'atlar ve hattatlık tarihi bakımından çok yüksek mevkiinin ilk mübeşşiri sayılan Hacı Muradi - İstanbulda Süleymaniyeyi ve Edirne'de Selimiyyeyi süsleyen - iki değerli hemşerimiz (Esatidi seb'ai Romdan) Ahmet Şemseddin Karahisarî ve evladlığı, çırağı Hasan Çelebilerin takip ettiğini düşündükçe göksümüz kabarıyor. Taşpınar sayfalarında bu büyük san'atkârlarımızı da ilk fırsatta tanıtmaya çalışacağız...

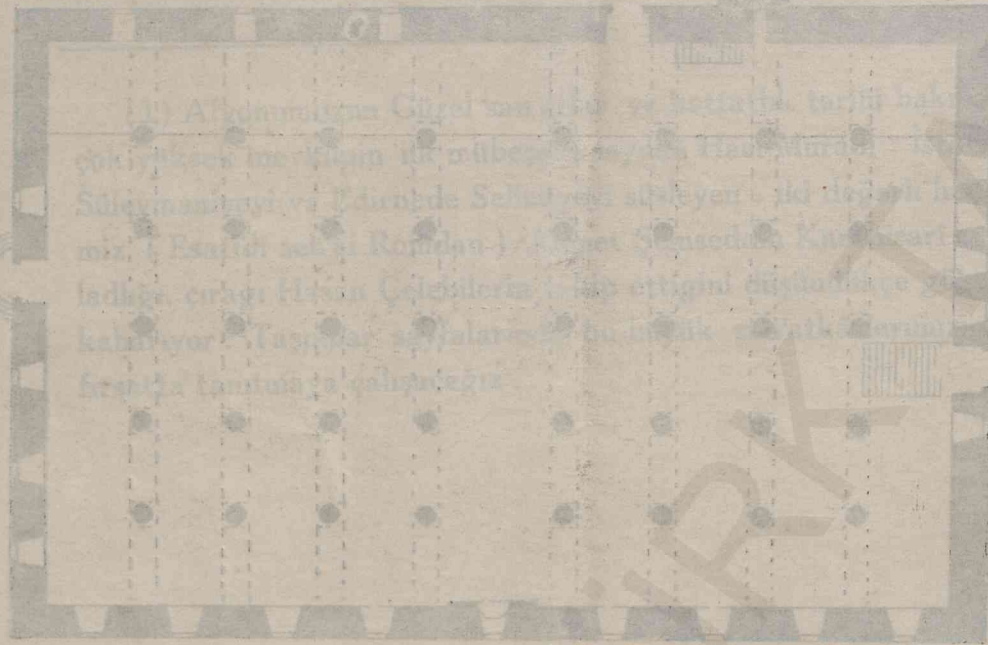
R : 1 Ulu cami genel görünüşü.

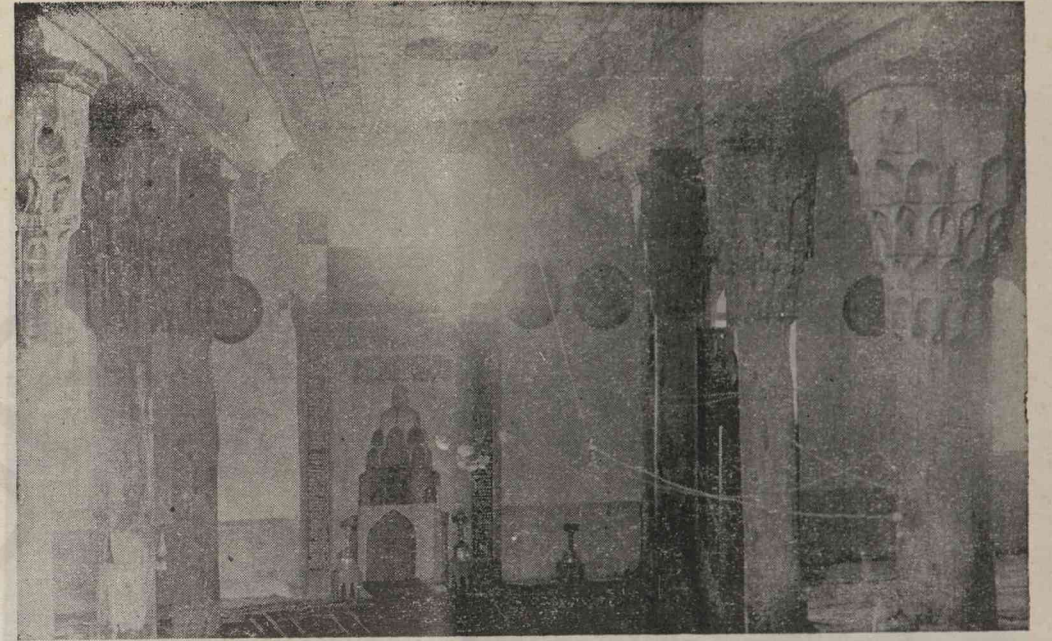
Ulu cami planı.

Mimarlık, tarih ve sanat bakımından gözden geçirilmiştir. Bu
çok kıymetli. Üstün ögeleri imarî ve tîmarî vermiş yerlerinin a-
ydılması ve bunların bir tarafa toplanarak halâk getirilmesini bir şehir
haritasında tesvîf ettirmişler. Zâtaî olarak, tarafından da gereken
değer verilmek bakımından artırılma ve azaltma işleri.

Ulu cami planı

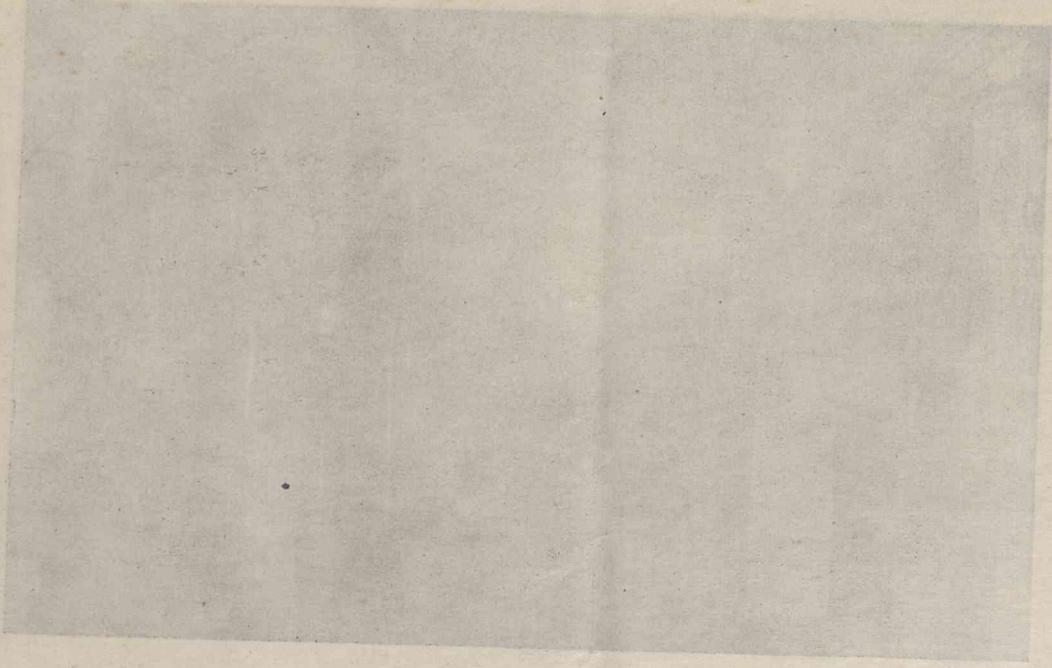
R : 2 Ulu cami iç görünüşü (Direk başlıkları)

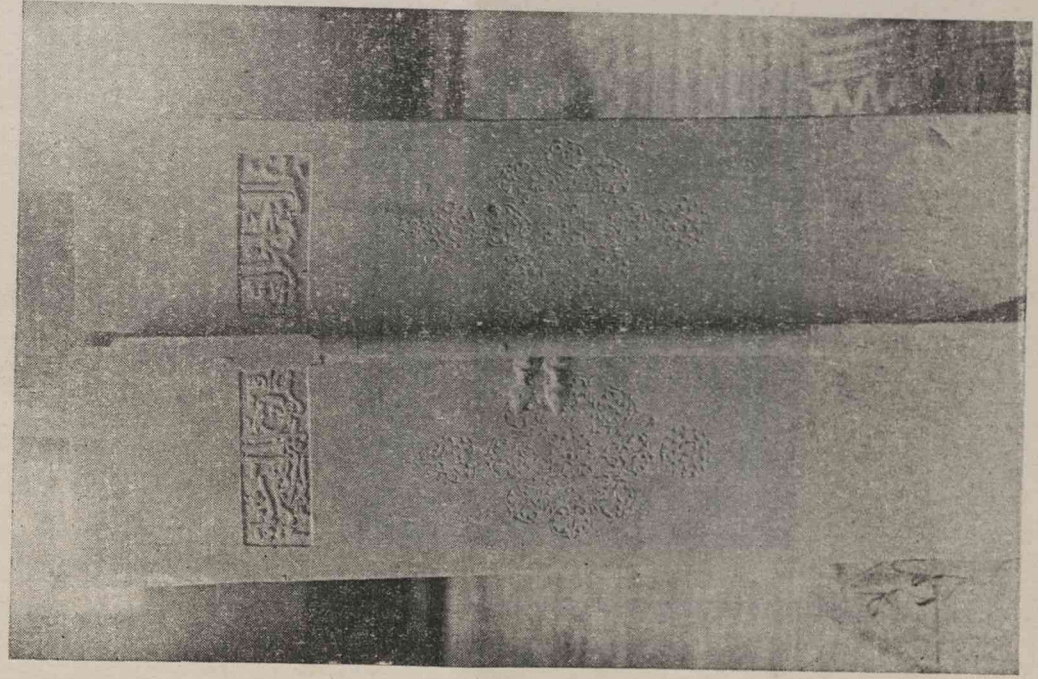
R : 3 Ulu cami ağaç Direk başlıklarından örnekler.

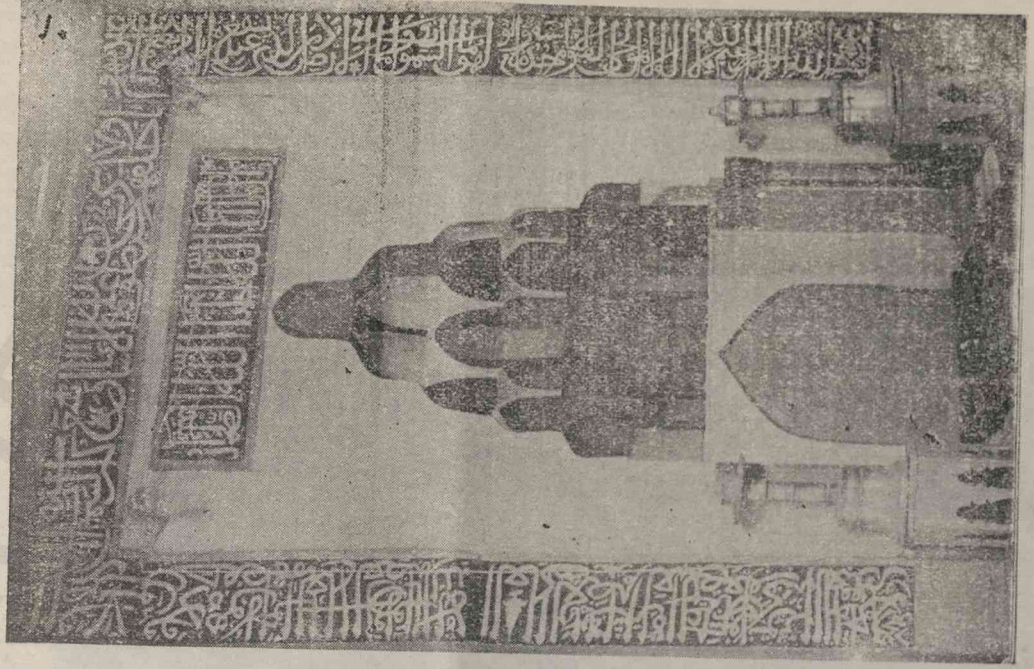
R : 3 Ulu cami ağaç direk başlıklarından örnekler.

R : 2 Ulu cami iç görünüşü (Direk başlıkları)

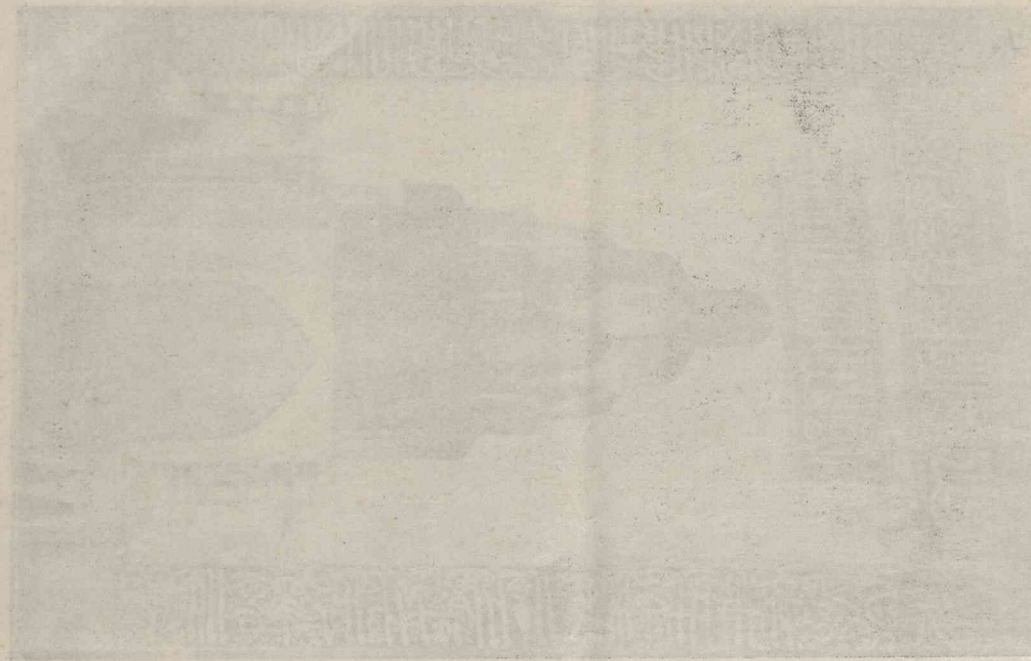
R : 5 Ulu cami Minberinin eski kapısı.

R : 4 Ulu cami Mihrabı ve yazıları.

R : 6 Ulu cami Mihrabındaki tarihi yazı .

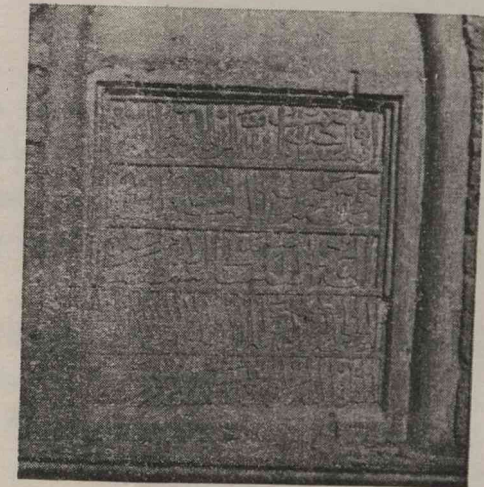
R : 4 Ulu cami Mihrabı ve yazıları .

R : 2 Ulu cami Mihrabının eski kabe-i

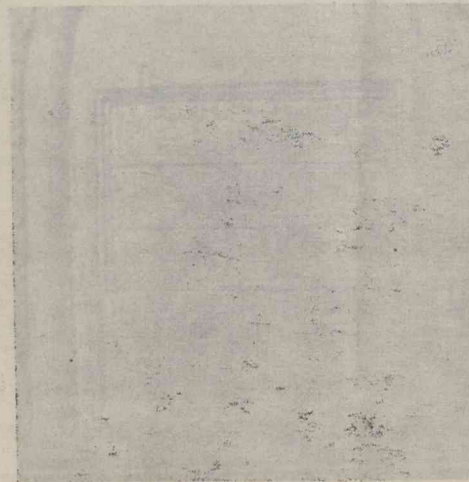
R : 6 Ulu cami Mihrabındaki tarihî yazı .

R : 7 Ulu cami Doğu kapısı üzerindeki çok değerli onarım yazısı .

R : 6 Ulu cami Mihrişadeki tarihî yazı

R : 7 Ulu cami Doğu kapısı üzerindeki çok değerli onarım yazısı

Eski donanma alayları hakkında :

BİR FETVA VE BİR HATİRA

Şüleyman Şirri Uçer.

«Alayda Debbâğ ustaları ile Haddad hırfetinin kangusu mukaddem yürümek lâzımdır. beyan buyurulub me'cur olalar elcevab Allahü A'lem zâhırde Haddad mukaddem görünür lâkin Debbâğlar dahi nâsın şidetini ihtiyacına nazar olunursa anlar mukaddem olmak görünür. Tahkikine vasıl olmak murad ise âsitane tarafına müracat etsinler.

Ketebehül - Fakir

Abdürrahman ufiye anhö.

Bu surette otuz kırk senedenberi ikisi beraber yürüyüb lâkin sağ tarafta Debbâğlar yürüye gelüb sol tarafta Haddadlar yürüye geleler. Halâ ana muhalif biz sağda yürürüz deyu Haddadlar taaruza kadir olurlarmı Elcevab olmazlar. Elkadimü Yütrekü Alâ Kidemihî. (1)

Ketebehül - Fakir

Abdürrahman ufiye anhö.

Li sene seb'in ve Elf ..».

Osmanlı Türkleri Ana vatandaki derebeglikleri ortadan kaldırıp tek bir devlet haline geldikten sonra anavatan dışında geniş fütuhata başladılar. Kısa bir zamanda gerek Doğu ve gerek Batıda üç kıt'a üzerinde kıymetli ve geniş ülkeler, müstahkem kaleler alarak büyük bir imparatorluk kurdular.

Bir zamanlar Viyana kapılarına kadar varan Türk orduları kazandıkları büyük zaferlerin neşesiyle vatanlarına dönerken, Türk ulusu Hakanlarını ve onun değerli savaş yoldaşlarını, kazandıkları zaferlere lâyık bir şekilde merkezi hükûmetten daha bir çok menzil öteden karşılar, onları sonsuz bir sevinç ve heyecanla kucaklar. Bu savaş erlerinin fütuhât, cesaret ve şecaat duygularını büsbütün tazeler, gıcık-larlardı.

(1) Fetvanın Astı, Afyon Karahisar 55 numaralı ve (1070 - 1072) tarihli sicilindedir.

Halkın muzaffer Orduyu karşılamak için tertip ettikleri merasime (Zafer alayı) denirdi . Bu alay gelişi güzel bir sıra ile yapılmazdı. Alayda gerek devlet memurlarının ve gerek esnaf ve tüccarların hasılı bütün halkın kıdem ve derecesine göre muayyen bir yerleri vardı. Kıdem ve derece üzerine sıralanırlardı.

Zafer alaylarından başka şehzadeler ve sultanların düğünlerinde, sünnet düğünlerinde yapılan şenliklerde de alay aynı tertib üzerine geçerdi. İstanbulda başlıyan bu alay an'anesi yurdun diğer şehirlerinde de aynı tertible devam ederdi.

Esnafların sıra tertibinde; onların san'at aserlerinin halk nazarında kiymet ve ihtiyaç nisbetine, Pirlerinin kudsiyet mertebesine dikkat edilmiştir. Fakat zaman geçtikçe kendi san'atlarının kiymetini ve pirlerinin kudsiyetini diğerlerinden üstün gören esnaflar alayda daha önde yürümek arzusunu gösterdiler. Bu yüzden esnaflar arasında geçimsizlikler başladı. Bir zaman geldi ki kadılardan kubbe vezirlerine kadar bütün devlet adamları esnaf kavgaları işiyle uğraşmak zorunda kaldılar. Fakat ne kadıların hükümleri ne divanın kararını bildiren fermanlar onlara kâr etmedi. İlk önce uysal ve kanaatkâr geçinen san'atkârlar git gide bu geçimsizlikler yüzünden bir birinin işine göz diktiler, rakabete giriştiler Fakat bu vaziyet en sonunda bir çok esnafın aradan silinmesine ve esnaf birliklerinin dağılıp gitmesine sebep oldu.

Osmanlı Türklerinin on yedinci asırda içtimaî ve san'at hayatını aydınlatan tek ve kıymetli bir eser varsa o da şüphesiz ki « Evliya Çelebi seyahatnâmesi » dir. (2) Seyahatnâmin birinci cildinde İstanbulda bulunan bütün esnaflar; dükkânları ve san'atkâr sayısı ile, gördükleri işler, pirleri birer birer sayılmakta ve hepsi hakkında pek kıymetli malumat verilmektedir. Bundan başka ayrıca Seyyah her uğradığı şehir hakkında malumat verirken o beldenin esnafları ve meşhur işleri hakkında da kıymetli bilgiler toplamıştır. İstanbulda gördüğü « Surü Hümayon » denilen bir düğüu alayını tasvir etmekte bize bu alayda esnafların tertibini, sırasını bildiriyor. Arabalar üzerinde her esnafın kendi san'at eserlerini nasıl reklâm ettiklerini kaydediyor.

(2) Yazdığımız bütün yazılarda « Evliya Çelebi » Seyahatnâmesini kaynak göstererek her ne kadar dar bir bilgi çerçevesi içine düşmüş oluyorsak da, bu gibi mevzularda bizi tatmin edici bir başka kaynak olmadığını da ileri sürerek kısmen kendimizi mazur görmüş oluyoruz.

Fetvadan anladığımıza göre Hicri on birinci asır sonlarında Karahisarda yapılan şenlik alaylarında Debbağlarla Demirciler - sağda Debbağlar, solda Demirciler olmak üzere - yan yana geçiyorlardı.

Bir müddet sonra Demirciler solda yürümek istemiyerek Debbağlara hücum ediyorlar. İş kadiya aksediyor. Kadı Abdurrahman Ef. kadimden devam edegelen kıdemi gözeterek Demircilerin hücumunu reddediyor.

Seyahatnâmenin Karahisara ait malumatı arasında (dokuzuncu ciltde) yalnız Debbağlar hakkında mühim yazılar vardır. Ayrıca (hadadan) Demirciler deye bir kayıt yoktur. Bununla beraber Kuyumculardan başlıyarak mâdeni maddeler üzerine iş yapan bir çok esnaflar hakkında küçük kayıtlar vardır. Belki de bu küçük esnafların hepsi bir birlik teşkil ediyorlardı. Alayda Debbağlar bu esnaftan sonra gelmektedir. (3)

Fetva tarihi ile Seyyahın memleketimizi gezişi tarihi arasında on senelik bir fark vardır. Bu sıralarda memleketimizde üç bin Debbağ ve yüz tane Debbağ dükkânı vardı. Bu günkü kuyulu camisinden su arkına kadar olan sokağın iki tarafında evleri sıralanmıştı. Kendilerinin ayrı bir mescitleri, Tabaklar hamamı (4) denilen hamamları ve (Meryem Ana) kilisasının (5) yanında büyük bir tabakhane'eri vardı. Debbağlar alayda bir arabayı hevaî, şeftali çiçeği, gül, sarı, kırmızı, nefti renkli sahtiyanlarla süslerler. Arkasından önde bayrakları ile üç bin Debbağ yörür ve böyle geçerdi. Debbağların pirlerine izafeten « Ahiler » denirdi. Bunlar güçlü, kuvvetli ve korkunç insanlardı. Bir cinayet işliyerek kendilerine sığınan bir katili, ellerinden kimse alamazdı. Bununla beraber mücrim en ağır ve en güç işlerde çalışır. Uzun seneler büyük dagaalarda derileri tabaklamakla uğraşır, böylelikle ıslahı nefis eder, günahlarından kurtulur, nihayet pir olur posta otururdu. Debbağların pirleri Kayserili « Ahi Evran » adlı bir zattır. Seyahatnâmeye göre Denizlide medfundur. (6) Bu zatin evlatları çok yakın senelere kadar yaşaya gelmişlerdir. Debbağların her sene ellerinde yeşil bayraklarla tekbirler alarak, Denizli semtinden gelen « Ahi Evran » oğullarını karşılamaya çıktıklarını babam söyler

(3) Evliya Çelebi seyahatnâmesi cilt 1

(4) Bu hamamın ankazı daha durmaktadır.

(5) Yerinde Cumhuriyet ilk okulu vardır.

(6) Evliya Çelebi seyahatnâmesi cilt 1

Afyon'da söylenen türküler serisi

İZMİR TÜRKÜSÜ

II

Seçen:

Haluk Cümtaz.

Kahbe İzmir duman vardır başında . vay !
Arzum kaldı toprağında , taşında efeler of !
Sat bendeğil cihan alem başında vay .
Ben korkmam ölümden er geç yolumdur . efeler
İllere düğün bayram bize zulümdür . vay

İl de gitti ben de gittim inada .
Yalnız taş temel tutmaz binade .
Kadir mevlam erdir beni murada .
Yüce yüce dağlar bize yol verir .
Örtü istemez karbeyaz kollar elverir .

Aşkın deryasına attım ben bir taş .
Ne anam var ne babam var ne kardaş .
Keskin bıçağınan uygun arkadaş .
Ben korkmam

Karataşa benzer senin yatışın .
Vatansız kuşlara benzer ötüşün .
Yuvamıza Şahin endi yetişsin .
Ben korkmam

Üç kuş geldi sekti kondu dikene .
Öte öte kara bağı tükene .
Koç yiğitler arzu çeker vatana .
Vatanda bir gurbet de bir çekene .
Ben korkmam

Kafes koydum karlı dağın başına ,
Kanrıla kanrıla öter eşine ,
Bana verdin verme düşman başına ,
Ben korkmam

Babındadır deli gönül babında .
Can daraldı çıkmaz oldu kabında .
Elim bağlı dar ağacı dibinde .
Durmam dağlar durmam bana yol verin .
Ulu çamlar siz de bana kol verin .

Her türkünün niçin ve ne vakit söylediğine ait halk arasında sürüklenüp gelen ananesini bilgi ve hikâyesini tesbit etmeye çalışıyoruz . Bu tetkiklerimizin en kal'î ve en hakiki bir netice olduğun iddia edemeyiz . Hasseten kaynaklar eski olan bu türküler hakkında kat'î hüküm vermek selâhiyetinden uzağız .

Biz muhtelif halk zümresinden dinlediğimiz ve hakikate en yakın olduklarımızı tahmin ettiklerimizi yazacağız .

Bu İzmir türküsünün hikâyesini , Afyonun büyük halk şairi ve Afyon folkloru hakkında en yüksek bilgi ve selâhiyeti haiz merhum Vehbi Çizmeci oğlundan , vefatından bir kaç ay evvel aynen not etmiştik .

Merhum , bu türkü hakkında bildikleri aynen şöyle hâlâsa ediyor :

((Yazı Uşak ve Gediz arasındaki Murat dağ ile Afyon toprağındaki Aktaş ve Ahur dağı yaylalarında yaşayup her sene İzmirde kışlayan Develi aşiretinin gayet taş yürekli ve merhametsiz ve son derece cüratkâr ve bahadır olduğundrn için Karataş namile meşhûr olan kara Huseyin adlı bir begi varmış o zaman şimdiki İzmir Aydın ve Saruhan ayaletlerinin küççük bir kasabası halinde idare olunurmuş Aydın ve havalisinin Şahin namindeki genç ve kahraman beyi zama - nının çoğu İzmirde Bornava semtindeki dostu kasap Mihalın evinde müsafireten geçirirmiş bu kasabın pek dilber ve örneği bulunmaz yosma ve güzel bir kızı olup güzelliğ ile her tarafta ün almış olan bu kız Şahin beye kahve , şerbet ve her sabah süt getirdiçe suna gibi boy ve bosunu hayran hayran seyreden Şahin bey işi aşıklık derece - sine vardırmiş nihayet tehammül edemeyerek kendisine refikâi hayat olmak üzere nikâhla almak için babasından istemiş. oda Şahin beyi memnuniyetle damadlığa kabul edüp onbeş gün müddetle düğüne başlanmış işe bu düğündürki kanlı hadisata badi olmuştur şöyleki :

Aralarında koyun , keçi vesaire ticareti vesilesile pek samimi bir dostluk tesis ettiginden teklifsizce kasap Mihalın evine girip çıkan ve bu sebeple kıza göz koyan birisi daha varki oda Develi aşiretinin beyi Karataşdır .

Adanalı Ziyadan Parçalar:

5

Derleyen:

Bekir Sıtkı Sencet.

GAZEL

Yaşamak buysa eger vay başıma
Vay bana vay eşime yoldaşıma.
Bana kan kusturuyorsun habire
kanmı kattın kara bahtım aşıma.
sorma söylenmez efendi her dert
Yara mühliktir açarsın kaşıma.
Boşuna gelmez el oğlu işi var
Belli aşık deyil'a göz kaşıma.
Yeter aldandığım artık çekilin
Yoktur emniyetim öz kardaşıma.
Şu'le göstermeli zulmette Ziya
Ne bu hal bari o namı taşıma.

BİR KID'A

Oruçla nasılsın deyorsun dilber;
Bu ne lutuf ? beni ettin bahtiyar
Oruçla geçseydi tek bütün ömrüm
Lebinden edeydim her akşam iftar!

Eleni ile aralarında şiddetli bir alaka uyanan Hüseyin düğün mes-
elesini duyunca kararı firare tahvil ederek keyfiyetden kızı da haber-
dar eder bu fikre uyan Eleni ile birlikte dağ yolunu tutarlar Şahin
bey vakayı hâber alınca maiyeti erkânile takibe çıkarlarsada pek çok
maktul ve yaralı verdikden ve kendiside bir kaç yerinden yara aldık-
dan sonra meyusen avdet ederler. fakat Karataşında terkidar ve di-
yar ederek şakavete sülök etmesine sebep olurlar. Rum dilberi Eleni
Develi aşiretinin kılınç artıkları ile takipden kurtulameyarak Adana
 taraflarına hicret ederler. Karataş artık İzmir havalisi dağlarından
 senelerce katl ve ğart ve şakavetle yaşar kıza olan aşk ve İzmir o -
 lan tehassürlerle bu türküyü vird eder. »

Eski Zamanlarda AFYONDA YAŞAYIŞ.

— 8 —

Edip Âli Gökpinar.

Afyon ve Belgrad arasındaki münasebet:

Muhtelif siciller Karahisarlıların Belgradda gerek ticaret ve gerek başka sebeblerle yaşadıklarına ve gidip geldiklerine
alt hayli yazılar var. Bunlardan iki vesika'ı örnek olarak yazıyoruz:

Medinei Karahisar sahip süskânından olup bundan akdem medinei
Belgradda müsafereten sakın iken fevt olan Abdülkadir beşe ibni Ali
nam müteveffanın sulbiyei sağire Kızı Satı nam bikrin kıbeli şeriden
mensube vasifi ve valdesi Asiyebinti... nam hatun hususu carilbeya-
nı davaya vekil olup vekâleti Hasan halife bin Yusuf ve elhaç Hüse-
yin bin Şengeldi şahadetleriyle şeran Sabite olan zevci Ebubekirbeşe
meclisi şer'i şerifde beraber Ahmet çelevi bin Mehmet mahzarında
bilvekâle üzerine davayı takrirî kelâm edüp mütevaffayı mezbur
Abdülkadir Beşenin merkum Ahmet çelevi vasiyyi muhtar olup fevt
oldukda altmış yıldız altunu ile yedi Macar altunu ve Şahin namında
nemçiyülâsil bir reis sağır ğulâm ve bir çuha köhne dolmasını ve sair
yanında mevcut olan eşyasını ahzügabz edüp eşyayı mezkûreden 20
altunun irsal bakisinden dahi halâ hissei şayiaların talep eyledigimde
edadan imtina' eder sual olunup takrir ve tahrir ve badezzuhur al-
dırılması matlobumdur dedikde gibbessuâl merkum Ahmet çelevi ce-
vabında müteveffayı mezburun vasiyyi muhtarı olduğum hasebile
ğulâmi mezkûr ile yirmi altun ve bir köhne çuha dolma ve bir aba
şalvar ve iki kebe ve iki bıçak ve bir çizme ve bir çakmak ahzükabz
eyledikten sonra zikrolunan 20 altunu bundan akdem Medinei mez-
bur muzafatından Mihail nam karyede sakın ebnaî sipahiyandan Mah-
mut Bey ile veresei müteveffayı mezbure irsal ve isal eyledim. Maâda-
sıda zimmetimdedir. Bundan ziyade bir nesne dahi ahzükabz eyledim
deyü inkâr ile cevap vericek vekil mezburdan takriren muvafık bey-
yine talep olundukda medinei mezbure mahallâtından İmaret mahal-
lesinden Ali beşe inbi Satılmış nam kimesne lieclişşahade meclisi şer'a
hazır olup ğıbbelistişhad filhakika mezbur Abdülkadirbeşe fevt ol-
dukda (55) yıldız altunu vedi Macar altunu merkum Ahmet çelevi
vasiyyi muhtar olmak üzere ahzükabz eyledi. Bu hususa şahidin şe-

hadet dahi ederin deyü edayı şهادeti şeriye eyledikden sonra yine mezbur sakinlerinden Osman beşe ibni Balı ve Şaban beşe ibni Ali nam kimesneler dahi lieclişşahede meclisi şer'a hazıran olup istişhad olunduklarından filâsıl Medinei merkumeden olup halâ muhmiyei Edirne'de sakin olan Külhancı Ahmet oğlu demekle maruf saraç Abbas bizleri işhad edüp mütevaıffayı mezbur Abdülkadir beşenin vasiyyi muhtarı olmakla merkum Ahmet çelebi (60) yıldız altunu ve 7 adet Macar altununu ve Şahin namında bir sağır gulamını ahzükabz eyledi ben bu hususa şهادet ederin sizler dahi benim şهادetim üzere şهادet eylen deyü bizlere tahmili şهادet eyledi. Bizler dahi bu hususa merkum Abbasın şهادeti üzere şahitleriz şهادet dahi ederiz deyü her birerleri edayı şهادeti şeriye eylediklerinden badet-tadili vettezkiye şهادetleri hayızı kabulde vakısa oldukdan sonra mu-teveıffayı mezburun merkum Ahmet çelebi zimmetinde olan eşyasını eda ve teslime beyyine birle mahüvelvaki bittalep ketbolundu.

sene: 1096

Belgradda ölen bir A'yonlu.

ve Kocasın yolunu on sene bekleyen kadın.

Medinei Karahisarsahip mahallatından elhaç Yahya mahallesinde Sakine Ayişe binti Mehmet nam hatun meclisi şer'â gelüp takriri kelâm edüp zevcem olup tarihi kitabdan on sene mukaddem diyarı ahare giden Nasuh bin ... nam kimesne Medinei Belgradda beş ay mukaddem vefat eyledigini medinei mezburede vaki Ardıç mahallesinde sakin Mehmet bey bin Abdullah nam kimesne haber vermekle vakii hal mezburdan sual olunup takriri tahrir olunmak talep ederim dedikte mezbur Mehmet bey cevabında filhakika mezbur Ayişenin zevci merkum Nasuh tarihi kitabdan beş ay mukaddem medinei Belgrad-da biemrillâhitaalâ vefat edüp maen defneyledim , deyü alettarişikşehade haber vermegin mezbur Ayişe nefsinin ahare tezvice izni birle mahüvelvaki bittalep ketbolundu .

Sene : 1099

ŞEHİR NOTLARI:

1 - 20 Şubat Halkevinde geydirile yoksul çocuklar :

Halkevimizin teşebbüsü Belediye , Çocuk esirgeme ve Fakirlere yardım kurumlarının büyük yardımlarile başda İlbaş ve Parti başkanı. Şerbay, Ev başkanı, Çocuk esirgeme kurumu , Fakirlere yardım kurumu başkanları ve üyelerinin huzurunda (312) fakir ilk okul talebesi başdan aşağıya kadar geydirilmiş ve sevindirilmişlerdir . Bu çocukların ev önündeki toplantı ve gösterileri görülecek bir manzara idi .

2 - Halkevi yıl dönüm bayramı :

Halkevlerinin ve Evimizin beşinci yıl dönümü kutlulama töreni 21 / Şubat / 937 de Evimizde büyük bir halk düğünü şeklinde kutlanmıştır. Salonumuzda gündüz radyo ile Ankaradaki töreni dinleyen halkımız ; gecesi , Evimizin hazırladığı zengin ve geniş programla çok heyecanlı ve canlı bir bayram şenliği yaşatmışlardır.

Daha evvelden dağıtılan numaralarile muntazam ve tertibli herkes yerlerini almış salonda hiç boş yer kalmamıştı. Tam vaktinde programın tatbikine geçilüp muzik kolu gençlerinin çaldığı erginlik marşile tören başladı . İstiklâl marşından sonra Ev başkanımız B. Galip Demirer çok özlü ve heyecanlı hitabesini verdi .

Sık sık uzun ve sürekli alkışlarla kesilen ve derin ilgi ve heyecan uyandıran bu aytadan sonra temsil kolunun Akın piyesi başladı. Çok mükemmel ve olgun bir başarı ile verilen bu temsil halkın heyecan ve takdirini bir daha yeniledi . 3 perdelik gösterit arasında muzik kolu gençlerinin çaldığı seçme muzik parçaları toplantının neşe ve şenliğini artırıyordu. Gösteritden sonra spor şubemizin güreşçi gençleri bir güreş gösterisi yaptılar. Bu yenilik ev çalışmalarının günden güne artan başarı ve hızını gösteren bir sükse yaptı çok büyük ilgi ve beğenilele karşılandı ve halkın heyecanı ve alkışları salonu dakikalarca çinlatdı. Bu arada Edebiyat kolu gençleri halk şiirlerinden seçme parçalar okudular ve çok beğenildiler. Güzel sanatlar kolu gençlerinden bir amatörde solo olarak çok güzel halk türkülleri okudu ve çok beğenilerek ısrarla tekrarlattırıldı. En son Ar şüğbesinin Halk türkülleri kolu arkadaşları seçme halk şarkılarından çok beğenilen ve halkın

neş'e ve heyecanını coşturan muvaffak bir konser verdiler. Ulusal kıyafetli zeybeklerin ulusal oyunlarile toplıntıya son verildi.

Bu şen ve heyecanlı bayram gecesinde Ev başkanının çok derin ilgi ve heyecan uyandıran aytasını aşağıda aynen koyuyoruz :

Saygı değer Bayanlar , Baylar ;

Yeni Türkiye rejiminin, Atatürk kurumunun Ulusal yükselme yolunda kurduğu müesseselerinden birisi olan Halkevlerinin ilk açılışının ve Evimizin beşinci yıl dönümlerini kutlulamak için yaptığımız bu toplantıyı açarken hepinizi en derin saygılarla kutlular ve selâmlarım. Günümüz bayramımız kutlu olsun yurtdaşlarım. (Alkışlar)

Evimiz ve bizimle birlikde açılan ilk evler bugün altıncı yaşlarına girmektedir. Beş sene evvel yurdun (14) köşesinde asil bir inanış ve içten bir güven ve bağlanışla ulusal ülkü savaşına atılan Halkevlerimizin sayısı bugün yeniden açılanlarla birlikde (161) ri bulmuştur.

Evlerimizin her sene bir taraftan sayıları artarken bir tarftan da bu artışı ve çoğalışı hazırlayan ve besleyen özlü çalışmaların eyi verimleri , ulusal kültür alanında beliren eyi başarı izleri çoğalmakta ; ulusal amaçlara daha çok yakınlaşan bir olgunluk atılğanlığıle güçleri artmaktadır .

Arkadaşlar; hepinizce bellidir ki ulusun yükseliş hızını besleyüp kuvvetlendirmeye, benliğindeki yaradıcı kudretleri işlemege ve işletmege çalışan evlerimiz kendilerinden beklenen işler ve çalışmalarında şuurlu bir yürüyüşle ilerilemektedirler. (Alkışlar)

Beş senelik deneme ve elde edilen verimler Halkevlerinin yeni Türkiye kurumunun en göze çarpar bir kültür kuvveti olduğunu göstermektedir.

Büyük başbakanımız İsmet İnönünün söyledikleri gibi.

(Yeni nesil açık havada spor meydanında ; dam altında Halkevlerinde toplanıyorlar ancak böyle bir nesildirki, beden kuvveti; düşünce kuvveti ve inan kuvvetile ulusun geleceğini koruyor ve bugünün bütün sert dileklerine cevap vermege hazırlanıyor .)

İşte böylece Halkevleri :

En büyüğümüz Atatürkün buyuruğıle Türk Cumhuriyetini Türk medeniyetini dünya medeniyetinin en üstüne çıkarmak iddiasını ülkü edinen Atatürk neslinin en candan toplanma yeri, yurdun yucelmesi

ve ilerilemesi yolunda çalışmak isteyen bütün memleket çocuklarının kabiliyetlerini işleten ve olgunlaştıran bir mihrak olmuştur. Bu mihrakda her Türkün ruhunda, benliğinde, aslından var olan asil ve yüksek kudretler birleşiyor; bu birleşmeden yurd ve ulusun en çok faydalanmasına nurlanmasına yarayan bir ateş doğuyor. (Alkışlar)

Sayın yutdaşlarım ,

Hepinizce bellidirki; Halkevlerinin ferağat, inan ve güven isteyen çalışmalarında yer alan bütün Halkevliler ulusal tutumumuzu gösteren Altı okun ulaştırdığı Atatürk ülküsüne doğru koşarken şu iki amaçdan hız almaktadırlar .

Birisi - Uлуу bir birini anlayan , bir birini seven bir birine kuvvet veren bir kurum halinde ülküye bağlamak .

Digeri - Yarının kuvveti yarının sahibi olan gençliği durmadan yetiştiren ve olgunlaştıran bir çalışma içinde yaşatmaktır . (Alkışlar) .

Bu gün burada yüksek varlığınızla Altıncı çalışma yılına girişini kutluladığımız Evimiz geride bıraktığı yılların göğsümüzü kabartacak eyi işler ve verimli başarılarla geçdiginden sevinç ve kıvanç duymaktadır .

Ancak : Ulusal kültür yolunda çalışmalarımızın yarin belirecek tesir ve eserlerini emniyet ve güvenle beklemekle beraber çalışmalarımızın ve yapabildiklerimizin, yapacaklarımız ve yapmağa borçlu olduklarımızın yanında pek küçük olduğunu çok eyi bilmekteyiz . ve bunu her zaman ve her yerde tekrarlamayı bir vazife borcu saymadayız . Bunun içindirki zaman ve imkânın müsaadesi işini ihtiyaçlarımıza uydurmak yolile amaçlarımıza ulaşmak için günden güne artan ve pekleşen bir inan ve güven hızile çalışmaktayız ve çalışacağız .

Başınızı ağrıtmazsam sizlerin yüksek güven ve yardımlarınıza dayanarak çalışan Evimizin bu yılki çalışmalarından bazı bilgiler sunacağım . ve göreceğiniz eksikleri imkânızlıklara bağışlayarak bizi daha kuvvetlendirmek için hepinizin el birliğile Halkevimize , üyesini çoğaltmak ve bizi takviye etmek yolunda yardımlarınızı rica edeceğim . Halkevimiz yıllardan beri bize yardımlarını esirgemeyen ferağatli yurtdaşların el birliğile muhite müfid ve müessir olmağa çalışmaktadır .

Halkın ulusal varlık, dirlik ve esenlik bilgileri ve umumî kültürel duygularını artırmak yolunda geçen yıl içinde Evimizde muhtelif zaman ve mevzularda (18) konsersiz ve (10) konserli olmak üzere (28) konferans ve (10) defa temsil, (32) kurs yapılmış. Sporcularımız 10 maç, 8 Şehir dışı seyahat ve maç yapmışlar (40) Av gezisi (12) köy gezisi yapılmıştır.

Kitapsarayımızda mevcûd (5823) kitap 10 bine yakın yurtdaşın okuma ihtiyacına hizmet etmiştir.

Dil, Tarih, Edebiyat kolumuz :

Büyük Dil devrimimiz için madde ve vesikalar, öz Türkçe kelemeler toplanmakda, tarihsel araştırmalar halk bilgisi folklor çalışmaları yapmaktadır. Beş senedenberi fasılasız ve aksamadan çıkarılan ve emsali arasında şayanı iftihar bir mevki takdir kazanan Taşpınar mecmuamızla yurd ve inkılâp hizmeti yolunda çalışmalarına devam etmektedir. Çevremizde ve şehrimizde yaşamış ve yetişmiş halk ozanları büyük fikir, ilim ve san'at adamlarının hayat ve izerleri incelenmekde geçmişde bu çevrede yaşamış neslin içtimaî ve kültürel durumları yaşama tarzları incelenerek neşredilmekde çeşidli bilgiler sunan yazılarla halkın bilgi ve duygularını kuvvetlendirmege çalışmaktadır. Bu arade Afyonun millî mücadeledeki mühim ve tarihi durumunu tesbit etmek ve bugünün inkılâp tarihini yazacaklara madde ve vesika hazırlamak için açdığımız anketimize gelmekde olan cevaplar üzerinde çalışmaktadır. Bu mühim yurd işinin layıkı veçhile inkişaf ve intaci için muhitden daha çok alaka ve yardım dilemekdeyiz.

Spor kolumuz :

Gençliğin sağlam vücut, sağlam kafa, sağlam seciyye ve karakterle yetiştirilmesi yolunda teşkilatlanması işiyle uğraşan bu kolumuz çalışmaları günden güne inkişaf etmektedir. İki spor kulübü ile Avcular kulübüne ilâveten bu sene birde Güreş kulübü kurduk. Henüz bir aydır çalışmaya başlayan bu kolumuz geçnleri biraz sonra size bir güreş gösterişi sunacaklardır (alkışlar). Sporcularımız yeni sahamızın yapılmasına intizaren şimdilik mümkün olan çalışmalarile hızlarını ve bilgilerini artırmaktadırlar. Bu sene Uşak, Akşehir, Eskişehir ve Antalya ya spor seyahatları yapılmış Eskişehir ve Akşehirli bize gelerek spor karşılaşmaları yapılarak bu komşu iller

gençlerle kardeşlik ve sevgi duyguları kuvvetlendirilmiştir. Parti, ilbaylık, Belediye ve Genel meclisin kıymetli alaka, muzaharet ve yardımlarile bu sene yapılmaya başlanacak yeni stadiyoma kavuşduğumuz andan itibaren bütün bu faaleiyetlerin hızlandığını ve daha çok verimlendiğini göreceğiz.

Sosyal yardım kolumuz :

Çevremizdeki yoksul kimsesiz ve düşkünlere yardım ve bunlar üzerinde cemiyetin alaka ve şefkatini tahrik ve müsmirleştirmeye çalışan bu kolumuz şehrimizde mevcut hayır kurumlarile sıkı bir el birliği yaparak çalışmaktadır. Geçen yılı içinde Mart ayında bu kurumların yardımı ve kendi vasaitile yaptığı müsamere ve çalışmalar hasılatile (153) fakir kimsesiz ilk mektep çocuğuna elbise ve ayakkabı yaptırtarak geydirmiş ve sevindirmişti (alkışlar).

Bu senede İlbalığımızın yüksek muzaharetleri Belediye, Çocuk esirgeme ve Fakirlere yardım kurumlarının büyük yardımlarile, elbirliğile (312) yavru geydirilmiş bunlara elbise, ayakkabı ve çorap verilmiş ve bu yavrular dün Halkevinizde geydirilerek sevindirmişlerdir (sürekli alkışlar).

Başda İlbay ve Şarbayımız olmak üzere Çocuk esirgeme ve Fakirlere yardım kurumlarının değerli başkanlarını ve çalışma arkadaşlarını hepimizin sükrân ve minnetlerle anarım.

Evimizin Temsil kolu, önümüzdeki ay içinde yine bu hayırlı iş için bir temsil hazırlamaktadır.

Gayesi ; Yarının sahipleri olan yavrular arasındaki fakir ve kimsesizlerin korunması olan ve bunların Türk anane ve karakterine göre bakılması ve korunması için olacak bu çalışmalara hepimizin candan alakadar olacağımız tabii olmakla beraber Çocuk esirgeme kurumunun bu teşepbüsüne daha çok ve yakın alakaları nızı dilemegi bir borç telakkı ederim.

Yine bu kolumuz İçtimaî yardım kolumuz :

Şehirimizdeki değerli Doktor arkadaşların lutufkârlığı ile Halk evimizde bir (Poliklinik) hasta bakım evi açmış. Son günlerde gevşeyen ve hızlandırılmasını candan dilediğimiz ve çalışdığımız bu çalışmalarmızda, köylü ve şehirli (156) hasta yurddaş parasız muayene edilmiş ve içlerinden muhtaç olanlara ilaçları verilmiştir.

Ayrıca bir çok işsiz yurtdaşların iş bulmasına yardım etmiştir.

Köycüler kolumuz :

Halkımızın % 80 ni teşkil eden köylü kardeşlerimizin kalkınma ve aydınlatılmasını vazife edinen bu koldaki arkadaşlarımızın muhtelif tarihlerde topluca yaptıkları 12 köy gezisinde içlerinde bulunan Doktor , memur ve münevverler vastasile köylülerin hastalarına baktırılmış kinin, aspirin gibi ilâçlar verilmiş köylüye çeşidli yurd işleri üzerinde faydalı bilgiler verilmiştir. Ayrıca Halkevine başvuran köylülerin mümkün olan işlerine baktırılmıştır .

Kütüphane kolumuz :

Haftanın altı gününde açık bulunan kütüphanemizdeki kitaplarımızın sayısı arzetigim gibi (5823) ü bulmuştur . ve günden güne artan kemiyet ve keyfiyyetile muhite faydalı olmaktadır.

Müze ve sergi şubemiz :

Şehir müzesini zenginleştirmek ve bilhassa orada açılan inkılap ve Etnoğrafya köşesini kuvvetlendirmek için madde ve vesikalar toplamaktadır . Muhitimizin yeni ve eski tarih devrelerindeki çok kıymetli ve zengin durumundan çevremizde serpilmiş bulunan eski izerler üzerinde çok dikkatli araştırmalar yapılmaktadır . İcabedenler dergimizde neşredilmektedir. bu sene etnoğrafya çalışmalarile ilgili (16) parça eşya alınmış tarihi kıymetli bir çok taşlar müzeeye nakledilmiştir.

Dershaneler ve kurslar şubesi :

Yurtdaşların bilgi ve görgülerini artırmak yolunda parasız dersler ve kurslar yapmak suretile çalışmakta olan bu kolumuz kadrosunun darlığına rağmen bir seri kurs ve dersler hazırlamış ve talebe kaydına başlamıştır. Talebelerin vaziyetine ve miktarına göre bu kurslar açılacaktır .

Bunlarda :

Hiç okuma yazma bilmiyen yurtdaşlara, okuma yazma kursları.

Lisan öğrenmek isteyenlere lisan kursları .

Bayanlarımızdan Biçki , Dikiş , Nakış öğrenmek isteyenlere kurslar .

Millibir sporumuz olan Pehlivanlık ve güreş öğretmek içi bir kurs .

Bunlardan yalnız güreş kursu çalışmaya başlamıştır . diğerleri için kayıtları tamamlandığında , kayıtlıların muntazam devam ve takibi esasile derslere başlanacaktır . Bu işlerde öğrenmek isteyenleri davet ederken öğretmek için çalışmak isteyen münevverlerimizinde yardım ve çalışmalarını rica ederim (bravo sesleri) .

Ar şubemiz :

Güzel sanatlar ve ulusal musiki çalışmalarile meşgul bulunan bu kolumuz halk musikisi yolundaki çalışma ve yetiştirmelerile muhite faydalı olmaktadır. Geçen sene 18 konser verdiği gibi muhitemiz halk türkülerinden 34 adet değerli eski türkülerini derlemiş ve notaya almıştır. Bu günün şerefine bu kolumuz arkadaşları hazırladıkları bir konseri biraz sonra sunacaklardır .

Temsil kolumuz :

Halkımızın bilgi ve duygularını eğlence ihtiyaçlarını da tatmin yolile genişletmege çalışan bu kolumuz salonumuzun ikmalinden beri geçen bir yıl içinde çok verimli başarılarla çalışmaktadır . Bir yıl içinde verilen temsillerin sayısı onu bulmuştur .

Kıymetli ve ferağatli memleket gençlerinin halk terbiyesi yolundaki bu hayırlı çalışmalarını her zaman takdirle karşılayan sayın yurtdaşlarımıza bu arkadaşlar bu gece için, de bir temsil hazırlamışlardır. (alkışlar) .

Sayın yurtdaşlarım,

Size buraya kadar arzetdiklerimle Evimizin çalışmaları hakkında malûmat vermege çalıştım. Eger burada bir eser bir varlık ve; görülen bir iş görüyorsanız bunu sizlerin yüksek alakalarınıza ve bu işlerde çalışan ferağatlı yurd çocuklarının özlü imanlarına ve yurd seveliklerine borçluyuz. Bu çatı altında yurd için el birliği, kafa birliği ve çalışma birliği yapan arkadaşlarımızın kamusuna en derin şükranlarımı tekrarlarım. (Alkışlar)

Sayın dinleyicilerim;

Biz bu yılki çalışmaları daha kuvvetlendirmek ve artırmak; Evimize kayıtlı ve yardım eden yurtdaşların sayısını artırmak ihtiyacındayız. Bu suretle çalışmalarımız daha geniş, daha şümulü; verimli ve daha tesirli olabilecektir.

Yurdu ve ulusal şerefine seven her yurtdaşı ulusal yükü ve ilerileyiş için çalışılan Halkevinde istegi mesleki dahilinde vazife alma-

ğa davet ederken en büyüğümüz en büyük Türk Atatürke en derin saygı ve sarsılmaz bağlantılarımızı tekrarlar, yüce Partimizi ve şefle-
rimizi saygılarla anarım. En kutlu günümüzü şenlendirmek için bura-
da toplanan bütününüze en derin şükranlar sunar, hepinizi derin say-
gılarla selâmlarım

(Sürekli alkışlar)

3 - Spor sahası işi :

Şehrimiz ve bölgemiz sporcularının en büyük eksikliği olan spor sahasının yapılmasına başlamak üzeredir . Bu iş için Parti merkezinden gönderilen Mühendis Saylav Bay Midhat Aydın şehri - mize gelmişler. İlбай, Şerbay ve spor bölgesi başkanile birlikde saha yerini tesbit ve icabeden kararları alarak plânı hazırlamışlardır. Önümüzdeki aylarda saha inşaatına başlanacaktır.

4 - Pehlivan güreşi :

Spor şubemiz avcılar kolu , bir pehlivan güreşi tertip etmiş Afyonlu yarım dünya Süleymanın ve arkadaşlarının iştirak et - tigi bu güreşler 21 Martda yapılmış çok büyük alaka ve rağbet gör - müş güreş yerinde on bine yakın seyirci bulunmuştur.

5 - Mutlu bir yıl dönümü hatırası 24 - 25 Mart :

Geçen sene Mart ayında Afyon büyük ve önemli iki hadiseye sahne olmuştur . Hafızamızda bunların el'an tatlı yadı bü - tün kudret ve haşemetile yaşıyor :

Sevgili ve aziz başkanımız ve sayın mesaî arkadaşları şehirimizde dikilen büyük Utku anıdını açdı ve Antalya - Afyon demir hattının açılma törenini yaptılar . Afyon için ebedi bir şeref çilenki olan bu hadiseleri saygı ve sevgile anarız .

ABONE :

Seneliği [120] kuruş. Abona için Halkevine
baş vurmaktadır.

İmtiyaz Sahibi : Ahmet Sami Onur.

Neşriyat Direktörü : Sami Akyol.

Basıldığı Yer : İkaz Basımevi - Afyon.

10 Kuruş .